

Teoretisk arbetsmodell

Inriktning och ansvar

Gnistan HVB AB är ett HVB hem för barn/ungdomar med social/psykosocial problematik, främst med flyktingbakgrund.

Ledningsgruppen vid Gnistan HVB AB består av ägarna Maria Wengrud och Annette Strandberg samt biträdande föreståndare Annica Nygren. Ägarförhållandet uppgår till två lika delar (50/50) mellan ägarna. Ägarna uppbär gemensamt och var och en för sig det övergripande ekonomiska och juridiska ansvar som en företagsledande ställning ger. Föreståndaren uppbär det fulla verksamhetsansvaret, enligt den delegation som Socialstyrelsens författningssamling SOSFS 2003:20 (S) anger.

Arbetsmodellens teori och struktur i praktiken

Vår utgångspunkt är barnets behov i centrum ur ett helhetsperspektiv, som det framstår i Socialstyrelsens Grundbok (2006); *Barns behov i centrum (BBIC)*.

Miljöterapi

I vårt miljöterapeutiska arbete vill vi koppla samman barnets naturliga strävan som en egen aktör, att lära känna och behärska sin när- och grannskapsmiljö. Det miljöterapeutiska arbetet skapar tillsyn, trygghet i rutiner och tydliga gränser, med tillgång till trygga personer i barnets närhet och omsorg i det vardagliga. Det gäller allt från tandborstning och personlig hygien till stöd i möten med den gode mannen och företrädare för sociala institutioner i samhället. Det innebär att personalen ser varje barns behov i stort och i smått och finns till hands för att besvara frågor och instruera barnet hur det skall agera. Barnet får en förklaring till varför han/ hon skall göra det ena eller det andra, och på vilket sätt det kan göras. Det utvecklingsekologiska perspektivet skall ge barnet möjligheter att utveckla sin egen självbild i sin närmiljö och det miljöterapeutiska arbetet skall göra barnet aktivt i sin egen problemlösning. Det bör särskilt noteras att i all struktur och planerad verksamhet, det ändå skall finnas utrymme för spontana och personliga kamratmöten, mellan "våra" barn och andra svenska barn. Vår arena är Gysinge bruksmiljö med historiska anor, en naturmiljö med möjligheter till kreativ kultur- och fritidsverksamhet, som en del av det miljöterapeutiska arbetet.

Den dagliga miljöterapeutiska verksamheten innebär alltid en situation med antingen personlig träning och/eller träning i grupp:

- Att inse och acceptera gränserna för sin egen förmåga, utifrån de färdigheter barnet själv är bärare av.
- Att finna och acceptera gränserna för vad som är acceptabelt beteende vid Gnistan.
- Att gå i skolan regelbundet, vara uppmärksam i klassrummet, inte störa andra elever, delta i skolans aktiviteter och göra läxorna hemma.
- Att delta i gemensam träning och lek, gruppspel och andra aktiviteter, som bland annat syftar till att minimera traumatiserande minnen hos barnet.

- Att fråga efter och lyssna till samt uppmärksamma och motsvara regler vid Gnistan.
- Att delta i arbetet för släktingars trivsel vid släktbesök på Gnistan.
- Att stiga upp/gå och lägga sig, borsta tänderna, tvätta sig/duscha, byta kläder, tvätta och stryka egna kläder, byta sängkläder enligt schema, bädda sängen, sköta tider, följa regler, följa gemensamhetens krav och uppföra sig trevligt mot kamrater och personal.
- Att fullfölja eventuell medicinerings och planerade besök.
- Att delta i trädgårdsskötsel och miljöarbetet enligt schema samt hålla rent och snyggt i och runt huset och i trädgården.
- Att delta i planerade samtal samt enskilda och gemensamma aktiviteter.
- Att utöva individuell fysisk träning för eget behov.
- Att möta andra med den respekt man själv vill bli bemött med.

Fritidsaktiviteterna ingår i det miljöterapeutiska arbetet.

Exempelvis: Träning på gym, gymnastik, bio, bowling, olika bollspel., teater, sång, musik, dans, lekar och avslappningsövningar. Föreningslivsaktiviteter. Läs själv och i grupp. Badminton, löpning, bad, klippa gräs, sköta trädgårdslandet, tvätta bilar, grilla korv, tälta, paddla kanot, fiska, olika bollspel, krocket, boul, rensa ogräs och plocka skräp. Skotta snö, bygga snögubbe, bygga snölyktor och snökojor, kasta snöboll, åka skidor och skridskor mm

Kognitiv beteendeterapi (KBT) har sin grund i inlärnings-, kognitions- och socialpsykologi, där man fokuserar på tankar, känslor och beteenden i nuet, för att modifiera dysfunktionella tankar och beteenden. Genom att identifiera och verklighetspröva/ifrågasätta de grundantaganden individen styrs av, sker en successiv nyinläring av mer funktionella tankemönster och beteenden.

rePULSE är en helt ny träningsmetod för personer som har problem med att kontrollera

sina impulser. *rePULSE* är en utveckling av *Aggression Replacement Training (ART)* som är ett lösningsfokuserat synsätt och nätverksarbete inom det kognitiva området.

Istället för att som i ART arbeta med grupp, ger det bättre resultat att arbeta individuellt med varje persons specifika svårigheter. Brister i impuls kontroll visar sig heller inte bara i ett aggressivt beteende, utan på många olika sätt. Idag är metoden så tydligt särpräglad och skild från ART att den måste ha ett eget namn. Ett kognitivt förhållningssätt ligger till grund för den arbetsmetod som hjälper människor att hantera sina impulser. Utgångspunkten för arbetssättet är att problem med impuls kontroll beror på att personen ofta haft kortsiktiga vinster av ett felaktigt beteende och saknar alternativa sätt att hantera situationen. Metoden visar på hur man själv kan ta kontrollen och styra sina impulser på ett nytt sätt – *rePULSE*.

Den är huvudsakligen framtagen för att det finns ett stort behov av träning som verkligen lär personer att styra sina impulser så att de kan fungera på ett konstruktivt sätt i samhället. Målet för arbetsmetoden är tydligt och konkret – en

person som utbildas i rePULSE tränar på att få tankar, känslor och beteende att samverka för att kunna gå från ett okontrollerat destruktivt beteende till ett kontrollerat och klokt agerande. rePULSE metoden bygger på ett kognitivt synsätt där individen får hjälpmedel och tränar sig själv på att hantera sina impulser på ett nytt sätt. Den är uppbyggd utifrån en triad med de tre hörnstenarna reFLECT, reACT och reLEARN. Triaduppbyggnaden av rePULSE gör den flexibel och anpassningsbar. Träningen utgår från individen där hon/han befinner sig just nu, vad som ligger bakom det destruktiva beteendet och till vilket av de tre hörnen träningen i första hand bör inriktas. För en person kan arbetet behöva fokuseras inom området reFLECT för att tankarna styr beteendet okontrollerat. En annan person har större behov av reACT, för att han/hon agerar helt utifrån känslan. En tredje har god kontroll över känslorna och kan förstå att det sätt hon/han agerar på är fel, men behöver reLEARN för att hitta alternativ till hur konflikter löses på ett sätt som inte är skadligt för henne/honom själv eller andra. Genom att medvetandegöra och utbilda personalen om de här teoretiska perspektiven och de möjligheter dessa ger för barnet, kompletteras personalens övriga kunskaper och erfarenheter. Kunskaperna bildar på så sätt ett välldukat smörgåsbord, från vilket vi kan ta och ge, vartefter behov framträder hos barnet. I de vardagssituationer som uppstår i Gnistan's vägledande omsorgsarbete, kommer det över tiden att finnas hundratals tillfällen då personalen kan hjälpa barnet att se på sig själv ur nya perspektiv, med hjälp av de verktyg den här kunskapen medför. Vi ger därigenom barnet de praktiska verktyg, som det behöver för att lära om sig själv, så att han/hon kan förändra sin inre självbild och läka sina trauman. I vårt praktiska arbete med att stödja och vägleda det enskilda barnet in i det svenska språket och samhället, eftersträvar vi också att lära barnet hur han/hon bäst kan utveckla sina egna förutsättningar och ta vara på de möjligheter som det svenska samhället kan ge. Det är barnet själv som gör det tyngsta arbetet, medan vi andra skyddar, vägleder och uppmuntrar barnets strävan, i ödmjuk respekt.

Motiverande samtal eller Motivational Interviewing - MI. MI är en metod som syftar till att hjälpa människor att komma till beslut om förändrat beteende. Motivationen betraktas inte som en egenskap hos individen utan som benägenhet till förändring hos individen och därför avhängigt situation. Vi uppmuntrar och stödjer barnet att själv beskriva vilka problem han eller hon upplever och också vad som behöver göras. Vår roll är här stödjande och reflekterande. Metoden lämpar sig bäst i ett läge när barnet själv börjat fundera eller ifrågasätta sitt eget beteende.

Vägen till lärande

Att vistas vid Gnistan skall för barnet innebära att befinna sig i en tryggad inlärningssituation. Vi fokuserar på och tränar den omgivande livsmiljöns materiella/fysiska, psykosociala och sociala sidor. Det miljöterapeutiska arbetet är en garanti för personalens gemensamma förhållningssätt gentemot barnet i vardagen och utgör ett stöd för personalen, att kunna ta emot och hantera barnets

sorg och även vrede, utan att förlora sin psykiska balans. Barnens syn på sig själva och sitt närmare nätverk i Sverige skall stärkas genom den dynamik, som uppstår i mötet mellan det enskilda barnet och personalen:

- Att lära barnet att acceptera sina erfarenheter och att de är barnets egna och utgör en viktig del i den inre struktur det enskilda barnet har att utgå från.
- Att lära barnet att dennes egna kunskaper och erfarenheter (inre struktur) påverkas av och även återverkar på den yttre struktur som miljön vid Gnistan utgör.
- Att lära barnet att vuxna är trovärdiga och kan ge stabilitet och trygghet i tillvaron med hållbara och bärande relationer.
- Att lära barnet att ta ansvar för hur man sköter sin kropp och det som är direkt förknippat med den unges syn på sin fysiska person; hygien, kläder, mathållning, renhållning, fysisk träning etc.
- Att lära barnet att ta ansvar för hur han/hon uppför sig i sina sociala relationer till sitt närmare och mera perifera nätverk.
- Att lära barnet vilka institutioner och organisationer i samhället, som man behöver rikta sig till i olika situationer, för att få svar på sina frågor och säkerställa sina rättigheter.
- Att lära barnet om det individuella och kollektiva skydd det demokratiskt organiserade samhället utgör och vilken personlig frihet som kan rymmas inom denna struktur.

Medicinskt ansvar

När det gäller barn som av någon anledning behöver medicineras under en kortare eller längre tid, så har föreståndaren ansvar för att barnet får sitt medicinska behov tillgodosett genom besök vid vårdcentral alternativt sjukhus. Om det krävs skall föreståndaren även tillse att sjukvårdskunnig personal finns att tillgå för tillsyn och medicinerings av barnet, enligt de medicinska krav symtomen ställer.

Barnens skolgång

Barnet/ungdomen går i egen skola som anordnas av Gnistan i separata lokaler alternativt i skola i Österfärnebo eller Sandviken.

Demokratiskt Forum

Barnen skall också få insikter om grunderna för demokratins spelregler och att föra fram synpunkter på ett konstruktivt och kreativt sätt. Gnistan har därför inrättat ett Demokratiskt Forum för barnen. Barnen samlas i storgrupp en gång i veckan och var och en ges möjlighet att föra fram sina personliga synpunkter på hur det är att bo och leva vid Gnistan. Besluten fattas inom ramen för den etik och de policies som gäller inom de olika områden som omfattas av synpunkterna.

Forskning och metodutveckling

Sociallagstiftning och forskning inom det sociala arbetets fält bildar grund, ställer krav och pekar ut riktningen för en hållbar och evidensbaserad metodutveckling, som en garanti för barnets bästa. Metodutvecklingen måste därför svara mot de yttre och inre krav som ställs på Gnistan HVB AB. Det betyder att metodarbetet måste finna praktiska och konkreta svar på frågor om *hur, varför* och *till när*. I sin tur medför det att även om metodutveckling har sin början i det praktiska och nära vardagsarbetet, så måste den syfta förbi detta och visa konkreta och faktiska belägg för att det som uppnås är till gagn för barnets bästa. I syfte att komma dit krävs kontinuerlig kompetensutveckling av personalgruppen, inom ramen för Gnistans verksamhet.

Arbetsmiljö och Systematiskt Brandskyddsarbete

Varje företag står på två ben; (a) *produktionens metodik* eller hur vi producerar det vi avser att producera och (b) *arbetsmiljön* eller under vilka omständigheter vi producerar det vi avser att producera. Arbetsmiljöförhållandena vid Gnistan HVB AB skall vara av sådan kvalitet att den enskilde anställde inte riskerar att drabbas av fysiska eller psykiska men i arbetet, som utgör risk för hans/hennes framtida hälsa. Som vid all annan produktion gäller vid Gnistan i första hand säkerheten för de anställda och de boende barnen. Vid utövande av allt praktiskt arbete vid Gnistan skall därför alltid säkerhets- och arbetsmiljöaspekten för barnen och personalen särskilt beaktas.

Till arbetsmiljölagstiftningen har sedan i november 2003, tillkommit Lagen (2003:778) om skydd mot olyckor, Förordningen (2003:779) om skydd mot olyckor och Förordningen (2003: 477) om utbildning i skydd av olyckor. Systematiskt arbetsmiljöarbete (SA) och systematiskt brandskyddsarbete (SBA) skall ingå i det planerade arbetsmiljöarbetet och i detta skall också planeras för personalens utbildning i dessa frågor. Det planerade arbetsmiljöarbetet genomförs i regelbundet återkommande arbetsplatsträffar (APT), med deltagande personal.